

ПУБЛІЧНО-ПРАВОВІ ЗЕМЕЛЬНІ СПОРИ: ПОНЯТТЯ ТА ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД ВИРІШЕННЯ

У статті розглянуто основні ознаки та запропоновано визначення поняття «публічно-правовий земельний спір»; досліджено історичний досвід розгляду земельних спорів, у тому числі й тих, що належать до публічно-правових.

Ключові слова: публічно-правовий спір, публічно-правові відносини; суб'єкт владних повноважень; земельний спір; земельні ресурси; адміністративне судочинство.

В статье рассмотрены основные признаки и предложено определение понятия «публично-правовой земельный спор»; исследован исторический опыт рассмотрения земельных споров, в том числе тех, которые принадлежат к публично-правовым.

Ключевые слова: публично-правовой спор, административно-правовой спор, публично-правовые земельные споры; публично-правовые отношения, субъект властных полномочий; земельный спор; земельные ресурсы, административное судопроизводство; механизм решения земельных споров.

The paper discusses main characteristics and proposed definition of "public law land dispute"; researched historical experience considering land disputes, including those relating to public law.

Key words: a public legal dispute, administrative legal dispute, public legal relations, administrative legal relations, land disputes, land resources, administrative Justice; mechanism for resolving land disputes.

Постановка проблеми. Конституція України визначає людину найвищою соціальною цінністю, а її права і свободи та їх гарантії змістом і спрямованістю діяльності держави (ст. 3), а також те, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією і законами України (ст. 19). Також, Основний закон України визначає (ст. 14), що земля перебуває під особливою охороною держави, і водночас, гарантує право власності на землю. Таким чином, Конституція встановлює певний баланс інтересів окремих осіб, щодо реалізації правомочностей власників (користувачів) землі та держави (суспільства), щодо збереження, охорони і раціонального використання землі. Прагнення поєднати ці дві групи інтересів спричиняє ряд спорів між окремими особами та публічною адміністрацією, яка виступає в інтересах всього суспільства або окремої його частини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В науковій літературі певну увагу приділено поняттю та характеристиці публічно-правового (адміністративного) спору і розгляду окремих видів таких спорів. Зокрема, цій проблематиці присвячені праці В. Авер'янова, Д. Галлигана, О. Ільницького, Я. Журавель, В. Колпакова, В. Кравченка, Л. Ніколаєва, М. Пітцик, С. Поповича, В. Полянского, М. Смоковича, Ю. Старилова, В. Сьоміної, Д. Чечота, О. Яцун та ін. Також значна увага науковців приділена розгляду та вирішенню земельних спорів, передусім, приватноправових, а також їх позасудовому вирішенню. Такі питання були предметом дослідження С. Алексєєва, Л. Бондар, Л. Лейби, Н. Титової, М. Шульги та ін. Однак проблематика публічно-правових земельних спорів та ролі у їх вирішенні адміністративних судів у сучасних умовах залишається поки що недостатньо проаналізованою.

Метою статті є виявлення особливостей та визначення поняття публічно-правового земельного спору, дослідження історичного досвіду судового розгляду та вирішення публічно-правових земельних спорів на різних етапах розвитку Української держави.

Виклад основного матеріалу. Механізм вирішення земельних спорів своєю історією сягає давніх часів та на кожному історичному етапі мав свої особливості. В науковій літературі виокремлюють різні етапи історико – правового регулювання порядку вирішення земельних спорів в Україні. О.В. Яцун виділяє три етапи в історії розвитку законодавства, яке регулює питання розгляду та вирішення земельних спорів в Україні: період до сімнадцятого року XX століття, радянський період та сучасний – з початку 90-х років XX століття – до теперішнього часу [1, с. 7-8]. Грунтовніше до цього питання підійшов О.В. Ільницький, який характеризує історичні аспекти вирішення земельних спорів, пропонує наступні етапи: перший етап – від часу зародження земельної власності до 1566 р. – характеризується абсолютною уніфікацією управління земельним фондом та вирішення спорів; другий – 1566-1906 р.р. – відзначається утворенням системи квазісудових органів у яких відсутні контрольні повноваження за органами активної адміністрації у підвідомчій їм сфері; третій – 1906-1917 р.р. – формується дуалізм системи вирішення земельних спорів з очевидною перевагою адміністративної форми вирішення земельних спорів перед судовою формою, відсутність контролю за діями адміністрації; четвертий – 1917-1919 р.р. – відновлення виключної адміністративної форми вирішення земельних спорів в рамках діяльності спеціальних органів управління земельним

фондом; п'ятий – 1919-1930 р.р. – спеціальні органи адміністрації, застосовуючи квазісудовий порядок, який ґрунтується на судових процесуальних приписах, здійснюють вирішення земельних спорів, існування залежності підрозділів по розгляду спорів від підрозділів по управлінню земельними ресурсами; шостий – 1930-1932 р.р. – відновлення дуалізму системи вирішення земельних спорів; відсутність у органів правосуддя повноважень по перевірці рішень органів управління; сьомий – 1932-1968 р.р. – відновлення виключної адміністративної форми вирішення земельних спорів; восьмий – 1968-1992 р.р. – відновлення незначного обсягу юрисдикції судових органів з вирішення земельних спорів приватно – правового характеру; дев'ятий – 1992 р. – до теперішнього часу – існування дуалізму системи органів та форми вирішення земельних спорів при пріоритетному нормативному значенні судової юрисдикції – адміністративний порядок вирішення спорів наближається за рівнем гарантій прав громадян до судового; судова влада здійснює не лише вирішення земельних спорів приватноправових суб'єктів, але й є контролером дотримання органами управління земельних прав громадян, реалізуючи функції адміністративної юстиції [2, С. 120 – 122]. Крім того, останній етап характеризується реформуванням системи землекористування та активними реформаційними процесами в сфері публічної адміністрації, розвитком земельного законодавства в Україні. Такі процеси істотним чином вплинули як на саме розуміння сутності земельного спору, так і на процедуру його вирішення. Виникнення нових видів земельних спорів потребувало вдосконалення процесуального законодавства, про що свідчить прийняття нових редакцій Земельного (2001 р.), Господарського процесуального (2002 р.), Цивільного процесуального (2005 р.) кодексів [1, с. 2].

Таким чином, судовий механізм розгляду земельних спорів в Україні до кінця двадцятого століття був недостатньо розвинутий і в основному стосувався вирішення приватно-правових спорів (між самими землевласниками). Щодо публічно-правових земельних спорів, то до 90-х років 20 століття, такі вирішувались виключно в адміністративному (позасудовому порядку). Розглядаючи, власне, судовий механізм вирішення публічно-правових земельних спорів слід наголосити, що такий з'являється лише з проголошенням незалежності України, а його історія безпосередньо пов'язана зі становленням інституту адміністративного судочинства, як елемента адміністративної юстиції [3, с. 38]. З прийняттям Кодексу адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. на законодавчому рівні було закріплено юрисдикцію адміністративних судів щодо публічно-правових спорів, у тому числі, спорів які виникають із земельних правовідносин у зв'язку зі здійсненням суб'єктом владних повноважень управлінських функцій (ст. 17 КАС України).

Кодекс адміністративного судочинства України не дає однозначної відповіді, що ж необхідно розуміти під публічно-правовим спором і які його основні ознаки, хоча саме з цим пов'язане успішне вирішення більшості спорів про розмежування компетенції між різними судовими юрисдикціями. При цьому вважається, що публічно-правовий спір, про який йдеться в Кодексі адміністративного судочинства України, це спір адміністративний, який виник на основі адміністративних правовідносин. Інші види публічно-правових відносин у цьому кодексі не зазначені (окрім відносин виборчого права).

В юридичній літературі існує декілька підходів до визначення публічно-правового спору. Так, наприклад, Н.Б. Писаренко під таким спором розуміє юридичний конфлікт, що виникає між органами та посадовими особами публічного управління, з одного боку, та іншими суб'єктами права, з другого, у зв'язку з порушенням суб'єктивних прав чи законних інтересів фізичних або юридичних осіб [4, с. 54]. І.О. Грибок дає більш широке визначення – це юридична форма конфлікту між правовими позиціями сторін адміністративно-правових відносин, у зв'язку із уявленням однієї із них, що її права та/або охоронювані законом інтереси порушуються рішеннями, діями чи бездіяльністю іншої сторони [5, с. 5]. А І.В. Шруб пропонує доповнити ч. 1 ст. 3 Кодексу адміністративного судочинства України пунктом 16 такого змісту: «16) публічно-правовий спір – це різновид юридичного конфлікту, що виникає з публічно-правових відносин між суб'єктами владних повноважень та іншими суб'єктами права на підставі дійсного чи уявного порушення суб'єктивних прав та законних інтересів фізичних і юридичних осіб» [6, с. 158].

М.І. Смокович, зважаючи на практику розгляду окремих справ адміністративної юрисдикції, пропонує розуміти публічно-правовий спір як відкрите протистояння, що виникає між учасниками публічно-правових відносин у зв'язку з порушенням, застосуванням чи тлумаченням норм публічного права. Протиріччя, які характеризують зміст публічно-правового спору, виражаються в розбіжності, відмінності законних інтересів учасників публічно-правових правовідносин, що пов'язані з їх правами і обов'язками чи/і законності правозастосовчого або нормативного адміністративного акта. Ці протиріччя пов'язані з тим, що адміністративними діями (бездіяльністю) чи рішеннями порушені або можуть бути порушені суб'єктивні права й обов'язки приватних осіб, або з тим, що на них незаконно викладено будь-який юридичний обов'язок, або вони незаконно притягнуті до адміністративної відповідальності [6, с. 24]. Однак, більшість авторів основні ознаки публічно-правових спорів називає одні і ті ж. Такий же підхід існує й під час визначення спорів у сфері земельних відносин.

Публічно-правовий земельний спір має подвійну природу. З одного боку, ця категорія спорів є різновидом публічно-правових спорів у сфері адміністративної юстиції, тобто охоплює, як спори з приводу державно-управлінської (владної) діяльності, так і інші категорії спорів, в яких хоча б однією стороною виступає суб'єкт владних повноважень [8,с.18]

З іншого ж боку, порядок розгляду згаданих правових конфліктів є складовою механізмом вирішення земельно-правових спорів.

Н. Хлібороб визначає характерні ознаки публічно-правового спору, які, на нашу думку, притаманні також і публічно-правовим земельним спорам. Зокрема, до таких ознак належать:

- спір виникає з публічно-правових відносин;
- сторонами спору є суб'єкти публічно-правових відносин, серед яких особливим правовим статусом наділені органи публічної адміністрації;
- сфера виникнення спору зумовлена реалізацією публічного інтересу;
- предметом спору є рішення, дії чи бездіяльність суб'єктів публічно-правових відносин, які порушують або можуть порушити права, свободи та інтереси інших суб'єктів [9].

Виникнення спору з публічно-правових відносин як ознака публічно-правового спору зумовлюється поділом галузей права на приватні і публічні з притаманним для кожної з них відповідним механізмом правового регулювання. Публічно-правові відносини характеризуються тим, що: хоча б один з суб'єктів наділений владними повноваженнями (правом висувати вимогу щодо належної поведінки і дій, звернену до громадян та юридичних осіб) [10]; дані правовідносин мають загальнозначущий, загальносуспільний характер [11]; посадові особи повинні керуватись суспільним обов'язком [12]; одна зі сторін має публічно-владні повноваження, а інша є об'єктом публічно-правового впливу; дані відносини ґрунтуються на принципі підпорядкування; об'єктом більшості публічно-правових відносин є певні особисті чи соціальні блага, які слугують основною мотивацією для вступу суб'єкта у правовідносини; чітка нормативна визначеність даних відносин [13].

При визначенні кола суб'єктів наділених владними повноваженнями в публічно-правових земельних спорах слід врахувати, передусім, перелік органів публічної влади, закріплений на законодавчому рівні. Глава 3 та 4 Земельного кодексу України відносить до суб'єктів, які наділені владними повноваженнями в галузі земельних відносин, наступних: Верховна Рада України, Верховна Рада АРК, обласні, районні, міські, селищні, сільські ради, Київська і Севастопольська міські ради, Кабінет Міністрів України у галузі земельних відносин, центральний орган виконавчої влади з питань земельних ресурсів у галузі земельних відносин (Державне агентство земельних ресурсів України та його територіальні органи [14]), центральний орган виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів (Міністерство екології та природних ресурсів України, в складі якого перебуває Державна екологічна інспекція [15] та їх територіальні органи), Рада міністрів АРК, місцеві державних адміністрації, державні органи приватизації у галузі земельних відносин. Зазначений перелік не слід вважати вичерпним. У випадках делегування повноважень, створення чи реорганізації окремих структур тощо й інші можуть вважатись суб'єктами владних повноважень у сфері земельних відносин. Для виникнення спору необхідно, щоб зазначені суб'єкти публічно-правових відносин прийняли рішення, здійснили дії чи бездіяльність, які порушують або можуть порушити права, свободи та інтереси фізичних чи юридичних осіб у сфері земельних ресурсів. Таким чином виникне предмет публічно-правового земельного спору.

Характерною ознакою, за якою можна розмежувати публічно-правові земельні спори від інших публічних спорів є специфіка публічного інтересу у відносинах з яких виникають дані спори. Як зазначає В.В. Галуцько публічний інтерес – це важливі для значної кількості фізичних та юридичних осіб потреби, які відповідно до законодавчо встановленої компетенції забезпечуються публічною адміністрацією [16]. Згідно ст. 14 Конституції України земля є основним національним багатством, тобто земля становить загальносуспільну цінність, інтерес. Оскільки термін «земля» можна розглядати в різних аспектах (як об'єкт природного походження, планета, земна куля, частина космічної системи тощо) [17, с. 10], то доцільніше говорити про поняття земельні ресурси. Під останніми розуміють сукупні ресурси (запаси) земельної території як просторового базису господарської діяльності та розселення людей, засобу виробництва, її біологічної продуктивності та екологічної сталості середовища життя [19, с. 11]. Поняття земельних ресурсів на законодавчому рівні свого закріплення не отримало, однак його використовують у значенні об'єкта земельних правовідносин. Зважаючи, що Земельний кодекс України (ст. 2) визначає об'єктом земельних правовідносин територію України, земельні ділянки, їх частини чи права на них, у тому числі й на земельну частку (пай) [18], у подальшому дослідженні поняття земельних ресурсів буде базуватись на цій законодавчій нормі. Саме реалізація публічного інтересу щодо земельних ресурсів дозволяє окреслити сферу публічно-правових земельних відносин і виділити у цій сфері публічно-правові земельні спори.

Земельні ресурси як об'єкт захисних правовідносин зумовив запровадження в науковий обіг поняття «земельні спори». Загалом, земельні спори поділяють на публічно-правові і приватноправові, та розглядають їх як особливий вид правових відносин, в основі яких знаходяться розбіжності суб'єктів, що проявляються у процесі виникнення, реалізації, зміни чи припинення земельних прав, їх охорони (захисту) у зв'язку з порушенням прав та законних інтересів (чи їх визнанням) власників земельних ділянок, землекористувачів, у тому числі й орендарів земельних ділянок та інших суб'єктів земельних правовідносин [20, с. 9].

Отже, публічно-правовий земельний спір – це різновид публічно – правових спорів, що виникає з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень у сфері земельних відносин щодо території України, земельних ділянок, їх частин чи прав на них, у тому числі і земельну частку (пай).

Висновки. Аналіз історичного досвіду порядку розгляду та вирішення земельних спорів, зокрема, нормативно-правових актів, в яких вони знайшли своє закріплення, а також правової доктрини, що

присвячена цим питанням, дає можливість стверджувати, що механізм розгляду земельних спорів в Україні до кінця двадцятого століття був недостатньо розвинутим і в основному стосувався вирішення приватноправових спорів. Публічно-правові земельні спори до 90-х років 20 століття вирішувались виключно в адміністративному порядку. Створення системи адміністративного судочинства зумовило дуалізм розгляду таких публічно-правових спорів, а також призвело до активізації наукових досліджень механізмів забезпечення прав, свобод та інтересів фізичних і юридичних осіб у відносинах з органами публічної влади, наділених управлінськими функціями у сфері земельних відносин.

Характерною ознакою публічно-правового земельного спору слід вважати його виникнення з публічно-правових відносин, а також обумовленість публічним інтересом до земельних відносин і землі, як основного національного багатства, що становить загальносуспільну цінність, інтерес. А публічно-правовий земельний спір слід вважати різновидом публічно – правового спору, що характеризується наявністю окремого предмету та обов'язковим учасником якого є суб'єкт владних повноважень у сфері земельних відносин.

Література

1. Яцун О. В. Особливості провадження по земельним спорам за участю суб'єктів публічної адміністрації в порядку адміністративного судочинства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право / О. В. Яцун. – Запорізький національний університет, Запоріжжя, 2011. – 18 с.
2. Гльницький О. В. Земельні спори та порядок їх вирішення в Україні: адміністративно-правовий підхід : Монографія / Гльницький Олег Володимирович. – Львів, 2011. – 338 с.
3. Сьоміна Валентина Анатоліївна. Проблеми законодавчого регулювання та практики розгляду адміністративно-правових спорів [Електронний ресурс] : дис.... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Валентина Анатоліївна Сьоміна. – Х., 2005. Режим доступу : <http://studrada.com.ua/dissertations>
4. Писаренко Н. Б. Поняття і риси адміністративної юстиції / Н. Б. Писаренко // Проблеми законності. – Х., 2003. – Вип. 62. – С. 53–57.
5. Грибок І. О. Оскарження рішень органів виконавчої влади в адміністративному порядку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / І. О. Грибок. – К. : НАН України; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького, 2006. – 19 с.
6. Шруб І. В. Функціонування адміністративних судів в Україні: організаційно-правові засади та їх реалізація: дис. ... к.ю.н. за спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / І. В. Шруб. – Київський національний університет внутрішніх справ, Київ, 2009. – 220 с.
7. Смокович М. І. Визначення належності окремих справ до справ адміністративної юрисдикції / М. І. Смокович // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2008. – № 4. – С. 22–29.
8. Сало Л. Б. Способи вирішення публічно-правових спорів з органами влади: практичний посібник / Сало Л. Б., Сенюта І. Я., Хлібороб Н. Є., Школик А. М.. – Дрогобич : Коло, 2009. – 112 с.
9. Хлібороб Н. Що таке публічно-правовий спір? / Н. Хлібороб. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.cdms.org.ua/index.php/uk/addressing-public-arguments-mn-ua/the-emergence-of-public-law-disputes-in-public-administration-activity-mn-ua/105-what-is-a-public-legal-dispute-art-ua.html?475c1c9d3fc293d10369444f94f309b9=a73f6a5104bf3cb6f3229256a63a01da>
10. Ткач Г. Поняття владного повноваження / Г. Ткач // Вісник Львів. Ун-ту : Серія юрид. – 2009 – Вип. 49. – С. 101–105
11. Бевзенко В. М. Публічно-правові відносини: сутність та ознаки [Електронний ресурс]. / В. М. Бевзенко. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/portal>.
12. Елистратов А. И. Основные начала административного права / А. И. Елистратов ; вступ. слово В. В. Коноплева. – Симферополь, 2007. – (Серия «Классика конституционного и административного права»). – 325 с.
13. Хлібороб Н. Особливості структури публічно-правових відносин / Н. Хлібороб // Вісник львівського університету : Серія юрид. – 2010 – Вип. 51. – С. 155–161
14. Положення про Державне агентство земельних ресурсів України, затверджене Указом Президента України від 8 квітня 2011 року N 445 [Електронний ресурс]. / Законодавство: офіц. інтернет – пред. Президента України. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/13424.html>
15. Положення про Державну екологічну інспекцію України, затверджене Указом Президента України від 8 квітня 2011 року N 454 [Електронний ресурс]. / Законодавство: офіц. інтернет – пред. Президента України – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/13435.html>
16. Галуцько В. В. Публічний інтерес в адміністративному праві [Електронний ресурс]. / В. В. Галуцько // Форум права. – 2010. – № 4. – С. 178-182 – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2010-4/10gvvvar.pdf>
17. Земельне право України: підручник / [Г. В. Анісімова, Н. О. Багай, А. П. Гетьман та ін]; под. ред. М. В. Шульги. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 368 с.
18. Земельний кодекс України / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К. : Парлам. вид-во, 2002. – ст. 27 – (Бібліотека офіційних видань).

19. Третяк А. М. Управління земельними ресурсами / А. М. Третяк, О. С. Дорош – Вінниця: Нова Книга, 2006 – 360 с. – (Навч. посібник)

20. Лейба Л. В. Правове регулювання вирішення земельних спорів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06/ Л. В. Лейба – Харків, 2005. – 20 с.

УДК 334.72.004.26

Н.О. Коваленко

к. пед. н., доцент

*Кіровоградської льотної академії
національного авіаційного університету*

ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ БІЗНЕС-ПЛАНУ ФІНАНСОВОЇ САНАЦІЇ АВІАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Стаття присвячена дослідженню технологічних особливостей побудови бізнес-плану фінансової санації авіаційного підприємства, обґрунтуванню його структури та змістових елементів з урахуванням галузевої специфіки.

Ключові слова: *авіаційне підприємство, бізнес-план, фінансова санація.*

Статья посвящена исследованию технологических особенностей построения бизнес-плана финансовой санации авиационного предприятия, обоснованию его структуры и содержательных элементов с учетом отраслевой специфики.

Ключевые слова: *авиационное предприятие, бизнес-план, финансовая санация.*

The article deals with the technological features of the construction of the business plan of financial reorganization aviation company, the rationale for its structure and content 'with the industry specifics.

Key words: *Aviation Enterprise, a business plan, financial reorganization.*

Постановка проблеми. Значна частина авіаційних підприємств України на сучасному етапі розвитку економіки перебуває у досить скрутному фінансовому становищі. Криза неплатежів, неспроможність розрахуватися за власні борги, брак коштів задля адаптації до нових умов господарювання призвели до майже повної зупинки багатьох авіакомпаній. Для виведення їх із кризового стану було розроблено певні програми, заходи та процедури, описані й затверджені в законодавчому порядку.

У системі заходів, спрямованих на виведення авіакомпаній з кризового фінансового стану важлива роль належить санації, або фінансовому оздоровленню. Як і кожний проект, що потребує залучення зовнішніх джерел фінансування, проект фінансового оздоровлення потребує складання відповідного бізнес-плану, тобто документу, який визначає цілі та розкриває процес проведення санації авіапідприємства-боржника.

Розробка бізнес-плану для України є досить новою технологією обґрунтування підприємницького рішення. Нами встановлено, що бізнес-план фінансового оздоровлення авіапідприємства, хоч і має ознаки, логіку побудови та загальну структуру стандартного бізнес-плану, проте, відрізняється певними особливостями, які випливають із самої суті та специфіки проведення санації, а також сфери діяльності.

Нами встановлено, що у економічній науці питанню фінансової санації приділено значну увагу, однак, на даний час залишається не обґрунтованою структура та змістові елементи бізнес-плану фінансової санації авіаційного підприємства з урахуванням галузевої специфіки. Виявлена проблема, на нашу думку, свідчить про її актуальність та необхідність проведення дослідження націленого на визначення технологічних особливостей структури за змістового обґрунтування елементів бізнес-плану фінансової санації авіаційного підприємства із урахуванням специфіки галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аспектам питанню фінансової санації присвячені численні праці вітчизняних та зарубіжних науковців О.Андрєєва [1], С.Барроу [2], І.Бланк [3], О.Терещенко [4], Вимоги до організації та процедури проведення санації регламентовані Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» [5].

Економічний словник трактує поняття санації як систему заходів, що здійснюються для запобігання банкрутством промислових, торгових, банківських монополій [6]. Деякі із вітчизняних авторів (наприклад І.О.Бланк) із санацією ототожнюють заходи щодо залучення зовнішньої фінансової допомоги, які спрямовані на запобігання оголошенню підприємства-боржника банкрутом та його ліквідації [3]. Відомий фахівець у галузі банкрутства М.І.Тітов [7] пропонує таке законодавче визначення санації: санація – це оздоровлення